Ulkoasiainvaliokunnan kuuleminen 23.6.2015

TAUSTA: Sipilän hallituksen kehityspolitiikka ja määrärahat

Vuonna 2015 merkittäviä kansainvälisiä virstanpylväitä ovat heinäkuinen Addis Abeban rahoituskonferenssi ja YK:ssä syyskuussa hyväksyttävä globaali kestävän kehityksen toimenpideohjelma. Joulukuussa Pariisissa on tarkoitus sopia kansainvälisestä ilmastosopimuksesta. Suomi toimii aktiivisesti kansainvälisillä foorumeilla kehitystavoitteiden puolesta.

Valtiontalouden tiukan tilanteen vuoksi säästötoimia joudutaan kohdentamaan hallituskaudella useille sektoreille, myös kehitysyhteistyöhön.

Kehityspolitiikan painotukset

Hallitusohjelman (27.5.2016) mukaisesti Suomi edistää keskinäisriippuvuuksien maailmassa kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.

Suomi kantaa globaalia vastuuta ja vahvistaa turvallisuuttaan edistämällä kansainvälisessä yhteistyössä kestävää kehitystä, rauhan rakentamista sekä naisten ja tyttöjen asemaa mm. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 mukaisesti. Näitä tavoitteita edistetään aktiivisen kehityspolitiikan keinoin.

Suomi parantaa myös sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan, kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhanvälityksen yhteensovittamista.

Suomi korostaa kaikessa yhteistyössä ihmisoikeuksia, demokratiaa ja hyvää hallintoa. Hallitus kiinnittää erityistä huomiota ihmiskunnan suurten uhkien, kuten ilmastonmuutoksen, köyhyyden sekä ruoka-, vesi- ja energiapulan torjuntaan.

Tärkeänä viitekehyksenä Suomen kehityspolitiikan tavoitteille toimii YK:ssa määriteltävä kestävän kehityksen toimenpideohjelma. Se on tarkoitus hyväksyä YK:n huippukokouksessa New Yorkissa syyskuussa 2015. Agendan toimeenpano ja seuranta alkaa vuonna 2016 ja tulee koskemaan kaikkia YK:n jäsenmaita. Sen toimeenpanoa tuetaan kehityspolitiikan ja –yhteistyön keinoin, joita tulee samalla uudistaa vastaamaan muuttuviin tarpeisiin.

Suomen kehityspolitiikassa ja –yhteistyössä painottuvat erityisesti:

- naisten ja tyttöjen asema
- demokratian, ihmisoikeuksien, oikeusvaltion, rauhan rakentamisen, vapaan median ja korruption vastaisen työn vahvistaminen sekä kehitysmaiden veropohjan vahvistaminen
- energia, vesi ja ruoka osana kestävää kehitystä, ml. ilmastonmuutokseen vastaaminen
- kehitysmaiden oman yksityissektorin edistäminen, vastuullisen yritystoiminnan ja yritysten toimintaympäristön vahvistaminen.

Kehitysyhteistyön tuloksellisuuden, vaikuttavuuden ja mitattavuuden parantaminen on painopiste. Kehitysyhteistyön tulosohjausta vahvistetaan ohjausjärjestelmien kehittämisen kautta hyödyntäen mm. maaohjelmia ja kansainvälisiä järjestöjä koskevia vaikuttamissuunnitelmia. Kansainvälistä vaikuttamistyötä suunnataan erityisesti hallituksen painopisteiden mukaiseen toimintaan.

Suomi edistää tavoitteitaan aktiivisesti poliittisen vaikuttamisen keinoin eri foorumeilla ja politiikkalohkoilla. Erityisesti EU:n ja OECD:n eri alojen politiikkapäätöksillä voidaan vaikuttaa merkittävästi kansainvälisten kehitystavoitteiden toteutumiseen ja siten kehitysmaiden tilanteeseen.

Säästötoimet ja lisäpanostukset

Hallitusohjelman mukaisesti kehitysyhteistyöhön käytettäviä määrärahoja leikataan 200 milj. eurolla osana julkisen talouden sopeutustoimia. Päästöhuutokauppatuloja ei enää ohjata kehitysyhteistyöhön vuodesta 2016 lähtien. Kehitysyhteistyöhenkilöstömitoitusta tarkastellaan.

Lisäksi tehdään merkittävä 100 m€ vuosittainen muutos kun lahja-apua muutetaan laina- ja pääomasijoitusmuotoiseksi ja kohdennetaan toimiin, jotka tukevat YKn kestävän kehityksen agendan tavoitteita ja sitä tukevien rahoituslähteiden monipuolistamista. Kyseeseen tulevat laina/pääomasijoitukset erilaisiin instituutioihin (mm. Finnfundiin); köyhimpiä kehitysmaita painotetaan. Em. rahoitusta kertyy hallituskaudella 400 m€. Tämä on osa Suomen kehitysyhteistyötä, myös tilastollisesti.

Leikkausten kohdentaminen on ollut vaativa toimenpide aikataulun ja säästöjen tason huomioon ottaen. Säästöt on kohdennettu niin, että uuden hallituksen painopisteet korostuvat. Hallitusohjelman prioriteetteja on pyritty varjelemaan mahdollisimman pitkälle. Leikkausten aikataulu ja mittaluokka eivät mahdollista suurta liikkumavaraa kehyskaudella 2016-19. Leikkauksilla on myös vaikutusta kehitysyhteistyötä koskeviin henkilötyövuosiin.

Vaikka kehitysrahoitukseen kohdistuu hallituskaudella säästöjä, niin pidemmän aikavälin tavoitteena on kehitysrahoituksen nostaminen YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Suomi on osana Euroopan unionia sitoutunut 0,7 % BKTL-tavoitetason sekä vähiten kehittyneiden maiden (LDC) osuuden 0,2 % BKTL-tavoitetason saavuttamiseen kestävän kehityksen toimintaohjelman aikana (2016–2030). LDC-tavoite otetaan huomioon kehitysyhteistyön suunnittelussa ja sen saavuttamista seurataan säännöllisesti.

Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus toteutetaan kehitysyhteistyövaroista. Pitkän aikavälin julkisen ilmastorahoituksen volyymista tai taakanjaosta ei ole vielä kansainvälisellä tasolla sovittu. Arvioiden mukaan Suomen vuotuinen budjettirahoitteinen maksuosuus on 70–200 miljoonan euron välillä. Lyhyellä tähtäimellä Suomen ilmastorahoituksen tason tulisi pysyä vähintään lyhyen aikavälin ilmastorahoituskauden kokonaisrahoituksen keskimääräisellä tasolla.